

Naturen ger oss livsmedel, rent vatten och ren luft

Vad är en ekosystemtjänst?

Med ekosystemtjänster menas de tjänster som naturens ekosystem ger till människan, och de utgör en bas för vår välfärd. Genom dessa tjänster får vi till exempel livsmedel och vattenrening. De lägger även en grund till jordens bördighet och bidrar till ren luft.

Pollinering är ett exempel på en ekosystemtjänst. Det finns många olika insekter som sköter pollineringen så att vi till exempel får frukt och bär.

Biologisk mångfald är en förutsättning för ekosystemens förmåga att ge nytta i form av ekosystemtjänster. Det är viktigt att ekosystemen och de tjänster de ger oss även fungerar vid klimatförändringar och deras effekter på miljön.

Vad gör regeringen?

I mars 2014 presenterade regeringen propositionen 2013/14:141 "En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster".

Regeringen fattade även beslut om fem nya etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster inom miljömålssystemet. Sammanlagt finns därmed tio etappmål för detta område.

Biologisk mångfald är en förutsättning för ekosystemens förmåga att ge nytta i form av ekosystemtjänster.

Vad görs internationellt?

År 2010 antog världens länder en strategisk plan med 20 delmål fram till år 2020. Beslutet togs i Nagoya inom FN:s konvention om biologisk mångfald. Målen i planen ska nås genom att varje land sätter egna mål, anpassade efter nationella förutsättningar.

Ett viktigt mål som beslutades vid FN-mötet år 2010 är att synliggöra värdet av biologisk mångfald, och att visa på det ekonomiska värdet av olika ekosystemtjänster. Internationella studier visar att finansiering av biologisk mångfald är en investering för framtiden.

I mars 2014 presenterade regeringen en proposition med en svensk strategi för arbetet med biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Källa: The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB).

Vad görs inom EU?

EU har också fattat beslut om en strategi för biologisk mångfald till år 2020. Strategin har som övergripande mål att stoppa förlusten av biologisk mångfald och förstörelsen av ekosystemtjänster inom EU.

REGERINGSKANSLIET

Miljödepartementet

Sju viktiga svenska mål för naturen

Miljömålssystemet är den gemensamma plattformen för det svenska miljöarbetet. I systemet finns ett generationsmål som anger riktningen för den samhällsomställning som krävs, samt **16 miljökvalitetsmål** som anger önskat tillstånd i den svenska miljön.

Regeringen har fastställt ett antal etappmål i syfte att styra mot de samhällsförändringar som krävs för att nå miljömålen. Sju miljökvalitetsmål är centrala för att säkra biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Läs mer om miljömålssystemet på miljomal.se

Levande sjöar och vattendrag

Hav i balans samt levande kust och skärgård

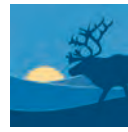
Myllrande våtmarker

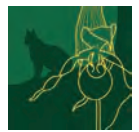
Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

Storslagen fjällmiljö

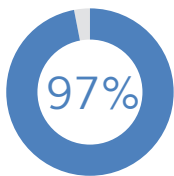

Ett rikt växt- och djurliv

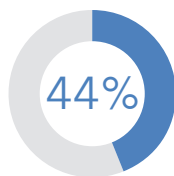
Illustratör: Tobias Flygar.

EU-medborgarnas inställning till biologisk mångfald

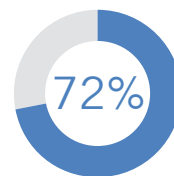
EU:s attitydundersökning visar medborgarnas syn på biologisk mångfald år 2013.

97 % anser att man har en moralisk skyldighet att stoppa förlusten av biologisk mångfald.

Dock är det bara 44 % som vet vad begreppet biologisk mångfald innebär.

72 % anser att EU borde informera medborgarna bättre om betydelsen av biologisk mångfald.

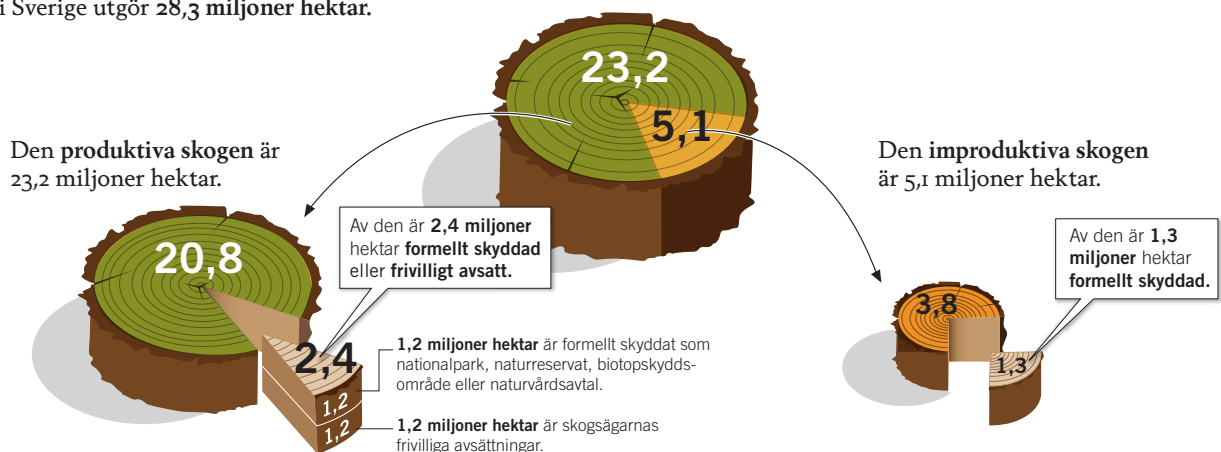
Källa: Flash Eurobarometer survey 379. Drygt 25 000 personer deltog i undersökningen.

Svensk skog i siffror

Sveriges landareal är till nästan 70 procent täckt av skogsmark, som kan delas in i **produktiv** respektive **improduktiv** skogsmark. I Sverige finns den så kallade **rödlistan** med över 4 000 växt- och djurarter som inte bedöms vara livskraftiga. Då 98 procent av skogens rödlistade arter finns i den produktiva skogen, är det viktigt att vidta åtgärder som bevarar den skogstypen. År 2014 beslutade regeringen om etappmål för ytterligare skydd av skogsmark.

Skogar med höga naturvärden skyddas från avverkning genom en ökning med cirka **150 000 hektar** skogsmark, och skogsbruket förväntas att frivilligt avsätta ytterligare cirka **200 000 hektar** skogsmark. Regeringen beslutade även om etappmål om utvecklad **miljöhänsyn i skogsbruket**. Beslut togs även om att alla aktörer som nyttjar och brukar skogen ska göras delaktiga i en **dialogprocess** om skogen och dess värden.

All skog i Sverige utgör **28,3 miljoner hektar**.

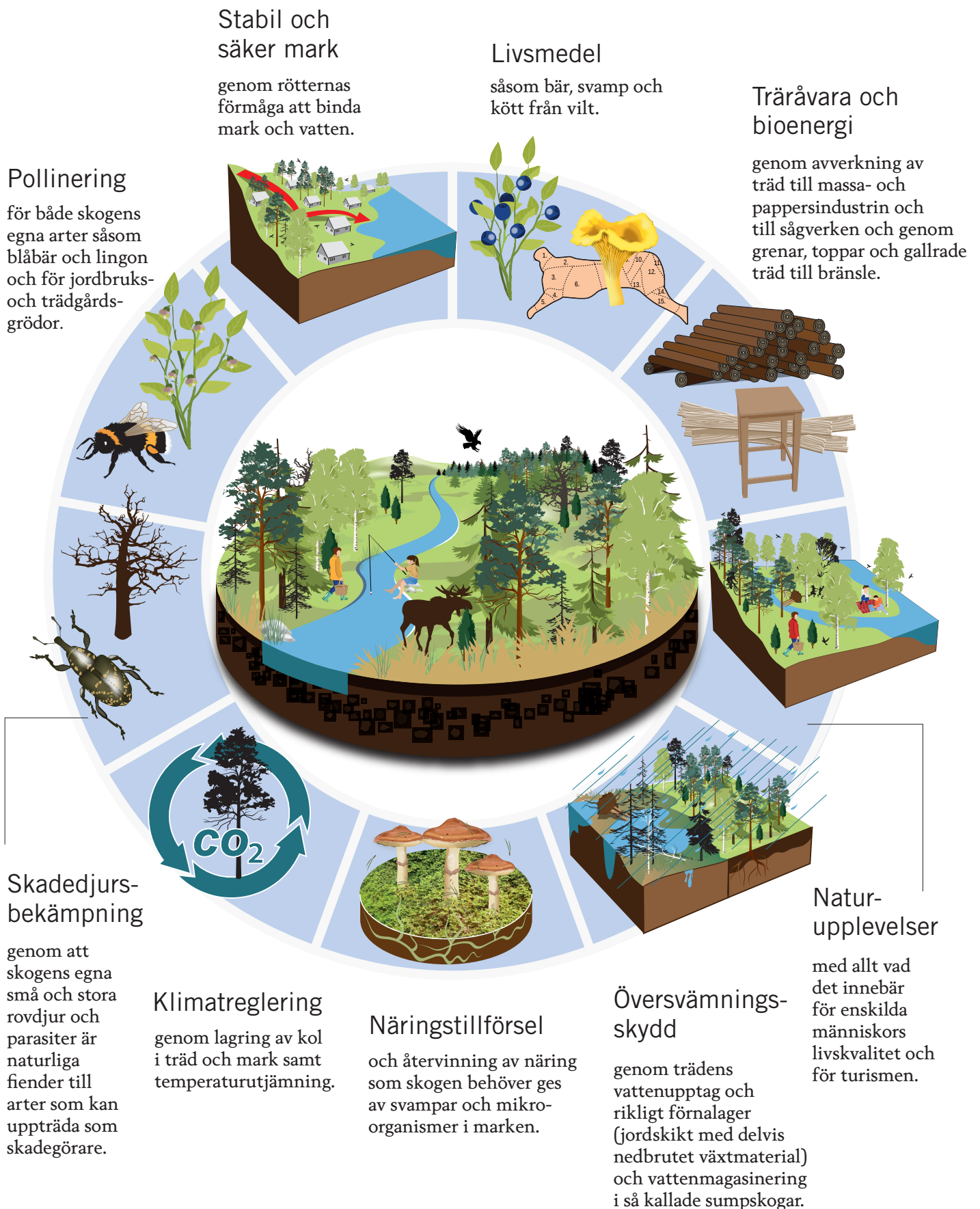

Källa: Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen.

Ekosystemtjänster i skogen

Skogens ekosystem är mångfunktionella och bidrar med flera olika samhällsviktiga funktioner som till exempel produktion av träråvara.

De mer synliga ekosystemtjänsterna påverkar och är beroende av andra som inte är så synliga såsom närings- och vattenreglering.

Vår föda är beroende av pollinering

Ungefär 70 procent av världens viktigaste arter av jordbruksgrödor pollineras av insekter. Människan är i hög grad beroende av en fungerande pollinering eftersom stor del av vår föda på ett eller annat sätt är resultat av pollinerande insekters arbete.

I Sverige utförs pollineringen av framförallt humlor, bin, blomflugor, skalbaggar och fjärilar. Skördarna består till exempel av äpplen, jordgubbar, oljeväxter och åkerbönor. Pollinering bidrar även till föda för till exempel kor och grisar.

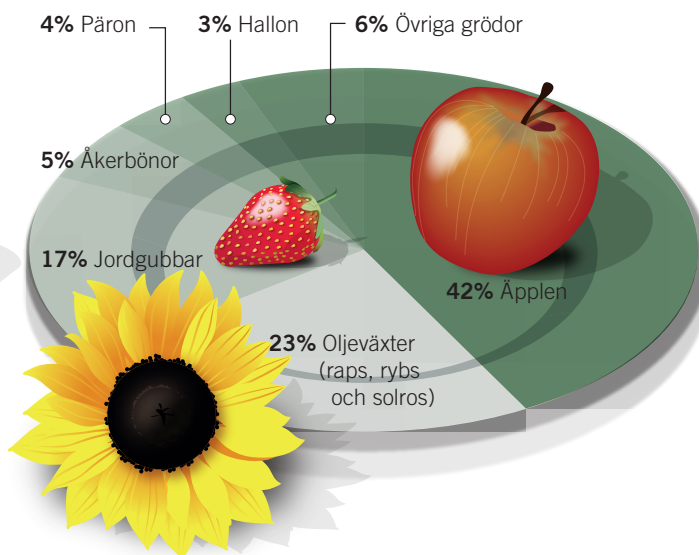

Värdet av honungsbins pollinering i Sverige

Värdet av honungsbins pollinering av grödor i Sverige har ökat med cirka 40 procent på några få år. Värdet uppskattades år 2011 till mellan 260 och 466 miljoner kronor. Motsvarande siffra för år 2009 var 189–325 miljoner

kronor. Ökningen beror främst på en ökning av höstraps, vårraps, rödklöverfrö och åkerböna samt en ökning av pris och skördenivå för många sorters frukt och bär.

Det ekonomiska värdet av honungsbinas pollinering i Sverige fördelat på de grödor där pollineringen har störst betydelse, varav äpplen och oljeväxter är de vanligaste växterna.

Källa: "Värdet av honungsbins pollinering av grödor i Sverige år 2011", Jordbruksverket.

Värdet av pollinering internationellt

Studier visar på en kraftig minskning av antalet pollinere i världen. Det kan bero på faktorer som förlust av livsmiljöer, föroreningar och klimatförändringar.

Om denna ekosystemtjänst skulle gå förlorad kan pollineringen behöva göras för hand av människor. Konsekvensen kan då bli brist på varor och därmed kraftigt höjda matpriser (1).

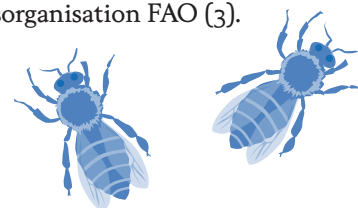

Pollinering ger ekosystemtjänster som motsvarar 120 miljarder dollar per år över hela världen (2).

120 miljarder dollar

Ungefär 70 procent av världens viktigaste arter av jordbruksgrödor pollineras av insekter, enligt FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO (3).

70 procent

Källa: (1) Europeiska kommissionen, "Pollination and biodiversity".

(2) Costanza m.fl. (1997) "The value of the world's ecosystem services and natural capital. Nature 387: 253-260."

(3) Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), 2005, "Protecting the pollinators".

Ekosystemtjänster i havet

Havets ekosystem är mångfunktionella och bidrar med flera olika samhällsviktiga funktioner som till exempel produktion av livsmedel. De mer synliga ekosystem-

tjänsterna påverkar och är beroende av andra som inte är så synliga såsom upptag och nedbrytning av näringsämnen och gifter.

Primärproduktion

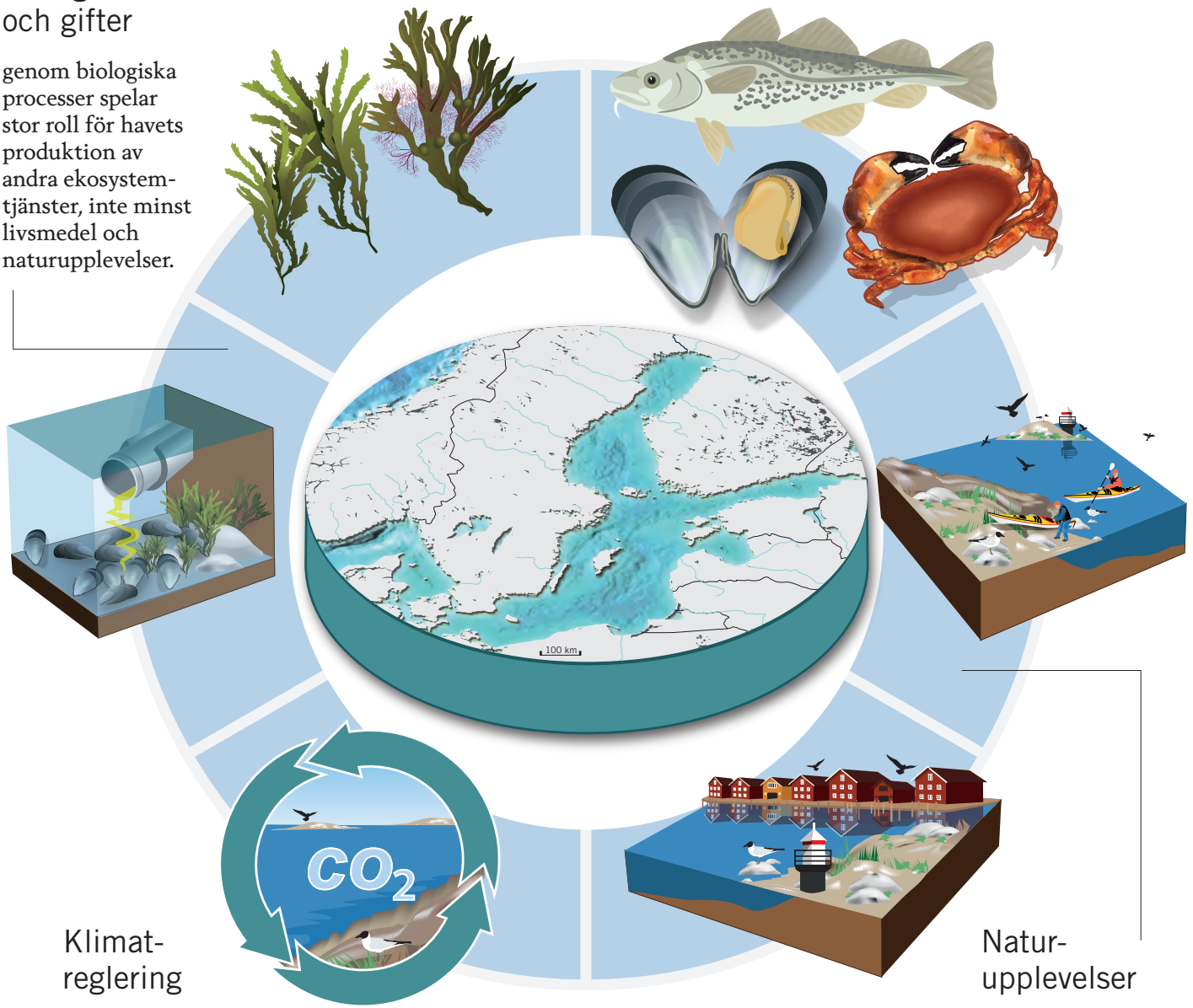
av växtplankton och alger är grunden för livsmedelsproduktion. Alger kan också användas direkt som gödningsmedel eller i livsmedel.

Upptag och nedbrytning av näringsämnen och gifter

genom biologiska processer spelar stor roll för havets produktion av andra ekosystemtjänster, inte minst livsmedel och naturupplevelser.

Livsmedel

såsom fisk, skaldjur och musslor.

Klimatreglering

genom upptag av koldioxid.

Kulturarv

som uppstått genom historiskt nyttjande av livsmedel från havet, till exempel gamla fiskelägen.

Naturupplevelser

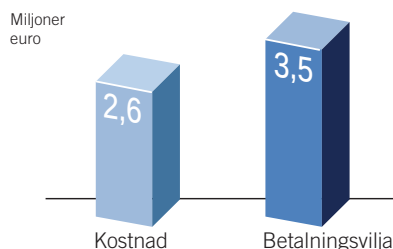
som bad och segling och andra aktiviteter som bidrar till rekreation, folkhälsa och turismsektorn.

Många vill satsa pengar på ett renare Östersjön

Hoten mot Östersjön är framförallt övergödning och syrebrist, utsläpp av farliga ämnen, oljeutsläpp och nedskräpning. Det internationella forskarnätverket BalticSTERN har studerat nyttan av och kostnaderna för

att minska övergödningen. Studien har genomförts för alla nio Östersjöländer, och den visar på att människor är beredda att betala mer än vad det kostar för att Östersjön ska bli ett friskare hav.

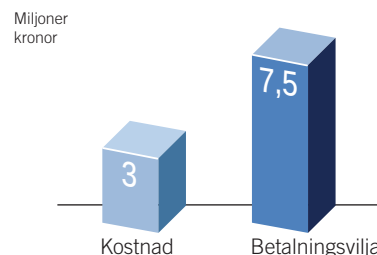
Invånare i Östersjöns nio kustländer är villiga att betala cirka **3,5 miljarder euro** årligen för ett friskare hav med förbättrad vattenkvalitet. Kostnaderna för att genomföra Aktionsplanen för Östersjön uppgår till cirka **2,6 miljarder euro** årligen.

Källa: Stockholm Resilience Centre.

Svenskar är villiga att betala **7,5 miljarder kronor** per år, att jämföra med kostnader på mindre än **3 miljarder kronor** årligen för att nå Sveriges åtagande.

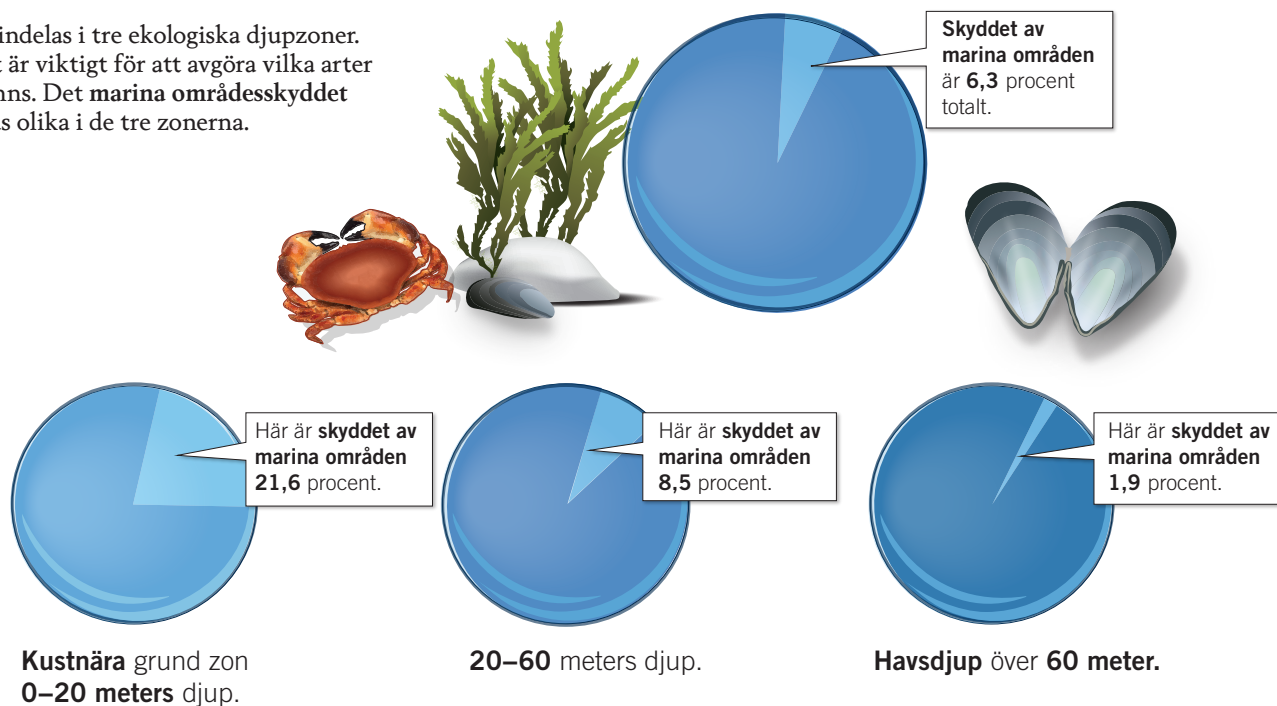

Svenskt hav i siffror

Sveriges havsareal är totalt cirka **156 000 km²**. I dagsläget omfattar skyddet av marina områden cirka **10 000 km²** eller **6,3 procent** av Sveriges havsområde. Sverige har en marin nationalpark, Kosterhavet, som invigdes år 2009. Det finns även 42 naturreservat och 315 så kallade

Natura 2000-områden, ett nätverk av värdefulla naturområden som byggs upp inom EU. År 2014 beslutade regeringen ett mål om att skydda ytterligare **570 000 hektar marina områden**.

Havet indelas i tre ekologiska djupzoner. Djupet är viktigt för att avgöra vilka arter som finns. Det marina områdesskyddet fördelas olika i de tre zonerna.

Källa: "Marint områdesskydd – Redovisning av uppdrag i regleringsbrevet för 2013", Havs- och vattenmyndigheten.

Vad gör regeringen?

Ekosystemens värden måste säkras för välfärden och näringslivet

I ekosystemtjänster finns stora värden för samhället. I propositionen om biologisk mångfald och ekosystemtjänster lägger regeringen grunden för hur vi i Sverige ska synliggöra och inkludera ekosystemtjänsters värde i samhällsplanering och näringslivsutveckling.

Biologisk mångfald ska stärkas för att säkra livsviktiga naturresurser för framtiden

Vår planet har begränsade resurser, och basen för vårt välbefinnande är beroende av en biologisk mångfald i balans. Regeringen stakar nu ut vägen för det fortsatta nationella arbetet med att stärka den biologiska mångfalden och för att säkra ekosystemtjänster – och i möjligaste mån återställa dem.

Fem nya mål för skydd, utvecklad miljöhänsyn och dialog

Nya etappmål inom miljömålssystemet stärker ytterligare arbetet med skydd av natur och utveckling av ett hållbart skogsbruk. Genom att skydda och bevara minst 20 procent land- och sötvattensområden och 10 procent marina områden till 2020 bidrar Sverige till att uppfylla nationella och internationella mål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Regeringen ser kombinationen av formellt och frivilligt skydd som en framgångsfaktor. När detta kompletteras med en utvecklad miljöhänsyn i skogsbruket finns goda möjligheter att säkra skogens biologiska mångfald och ekosystemtjänster. Alla aktörer som nyttjar och brukar skogen ska också göras delaktiga i en dialogprocess om skogen och dess värden. Både ekonomiska, sociala och miljömässiga värden omfattas.

Regionala handlingsplaner ska tas fram

Genom att regionala handlingsplaner tas fram i samarbete mellan brukare, myndigheter och ideella organisationer läggs grunden för en väl planerad grön infrastruktur. Till exempel behöver pollinerande insekter kunna röra sig mellan olika landskap av ängar och hagar, för att säkra de ekologiska sambanden i naturen.

Sammanlagt har 10 etappmål beslutats som rör biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Fem nya etappmål beslutades 2014, som handlar om:

5

- Helhetssyn på markanvändningen.
- Skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden.
- Miljöhänsyn i skogsbruket.
- Ett variationsrikt skogsbruk.
- En dialogprocess i ett nationellt skogsprogram.

Fem etappmål beslutades 2012, som handlar om:

5

- Ekosystemtjänster och resiliens.
- Betydelsen av den biologiska mångfalden och värdet av ekosystemtjänster.
- Hotade arter och naturtyper.
- Invasiva främmande arter.
- Kunskap om genetisk mångfald.

REGERINGSKANSLIET

Miljödepartementet